

трансляючи через засоби комунікації, стають можливими акти істинного лінгвістичного альтруїзму.

Список використаних джерел та літератури:

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. К. : 2004. – 344 с.
2. Дротянко Л. Г. Комунікації в соціальних мережах і феномен мультикультуралізму. Вісник НАУ. 2019. № 1 (29). С. 16–21. (Серія «Філософія. Культурологія»). DOI: <https://doi.org/10.18372/2412-2157.29.13885>
3. Dawkins R. The selfish gene. – Oxford: Oxford univ. press, 1990. – 352 p.
4. Людвіг Вітгенштайн. Tractatus Logico-Philosophicus; Філософські дослідження. / Пер. Є. Поповича. – Київ : Основи. – 1995.
5. Бацевич Ф. Основи комунікативної девіатології : монографія. Львів : Львівський нац. ун-т ім. Івана. Франка, 2000. 236 с.

ДРОСТ Софія,

*студентка факультету філософії і суспільствознавства
Українського державного університету імені Михайла
Драгоманова, м. Київ*

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК РЕЛІГІЇ І МОРАЛІ В ХХІ СТОЛІТТІ

Беззаперечним є факт, що досить прогресуючими, провідними ідеями ХХІ століття є секуляризм, лібералізм, плюралізм та посилення ідеалів демократії. Саме ці явища так чи інакше вплинули на розуміння та сприйняття релігії і моралі, а також на взаємозв'язок між ними. Пам'ятаймо, що в той час, як на Заході в ХХ столітті в більшості людей захоплювала ідея свободи, тож суспільство все менш зважало на Бога і церкву, то у нас, на Сході, де довгий період прогресував марксистсько-комуністичний лад,

політичний режим десятиліттями вів запеклу ідеологічну війну, намагаючись викоринити все, що стосувалося Бога і релігії.

Секуляризм, а точніше відділення, відмежування від церкви і усіх формальних традицій є дуже помітним у ХХІ столітті. Про цю тенденцію пише дослідник А. Колодний: «Нині типовим стає віруючий, – слушно зауважує з цього приводу А.Колодний, – в структурі релігійності якого домінують не догми чи обряди, а суб'єктивне самовідчуття своєї причетності до Всевишнього, проникнуте певним моральним стоїцизмом, переживанням екзистенційної ситуації; Релігійність, – продовжує А.Колодний, – не притаманне особистості знання релігії, не сукупність певних обрядових дійств, зорієнтованих на існуючі десь поза людиною надприродні сутності, а насамперед певний феномен підвищеного енергетичного фону душі людини, що охоплена усвідомленням Високої Істини, відчуттям своєї причетності до неї» [1, с. 22]. Також дуже вдало про процес секуляризації і зміни, які вона принесла згадує Ортинський І.: «Саме процес секуляризації, що став секуляризмом, робить Божого Духа духом часу, свободу — ліберальністю, вільно думством, свавіллям, перетворює зміст віри в об'єкти людського досвіду та дослідження. Християнська надія стала ідеєю та ідеалом прогресу. На місце небес ного щастя прийшов загальний добробут та інше. Переймаючи все з християнської релігії та переносючи божественне на людське, небесне в земне, секуляризм має повну довіру до розуму та безмежні можливості людського духа.»[2, с. 72]

Закінчити хотілося б словами І. Загребельного про можливий розвиток релігії в часи секуляризації: «Усвідомлення тієї прірви, котра лежить між релігією і секулярною (чи постсекулярною) культурою, може повернути представникам традиційних релігійних культів особливе відчуття сакральності. Головне при цьому – вибрати правильну модель резистансу, не перетворитися на «гностичну секту», будучи, натомість, «сіллю землі» і «ковчегом спасіння». Утвердження парадигми Постмодерну може посприяти специфічному відродженню релігії. Знищивши метанаративи

Модерну і відкривши простір позбавленої смислу гносеосимуляції, Постмодерн поставить людину перед світоглядним вакуумом. Декого такий стан речей буде задовольняти. Інші ж можуть його відкинути і в якості єдиної альтернативи прийняти релігію. Для цього релігія повинна обійти спокуси десекуляризації та габермасівської постсекулярності і вберегти власну чистоту.» [3, с. 156]

І ще одним важливим явищем є трансформація релігійних норм моралі, яка стає досить помітною. Поза тим, що людина ХХІ століття все більше відходить від церкви, традиційних обрядів і звичаїв, вона також натхнена прогресивною ідеєю «свободи слова і самовираження» трактує Біблію на свій лад. Яскравим приклад цього є Англійська церква, яка адаптує моральні стандарти до культурних і соціальних змін. Англійська церква відома своїм особливим новітнім підходами завдяки жінкам, які можуть ставати священниками і благословінням одностатевих шлюбів. Тобто людина не просто створює нові стандарти і норми моралі, але також вносить корективи в релігійні догмати, додаючи відповідних часові краплень в, як би здавалось, вічні і сталі принципи.

Плюралізм та міжрелігійний діалог, які посилюються сучасністю, теж привносять нових норм. У зв'язку з глобалізацією та зростанням культурного різноманіття, ми також спостерігаємо більш активний міжрелігійний діалог. Це сприяє обміну ідеями про моральність, розвиток взаєморозуміння та підтримку гуманістичних цінностей. Проте є також інша сторона цього явища, а саме сепарація консервативної, традиційної частини суспільства. «У відповідь на ці реалії позначилися траєкторії наростання релігійного фундаменталізму як відповідь на зростання плюралізації і лібералізації релігійних і громадських сфер. У цих умовах роль традиційних релігійних інститутів, а в більш широкому ракурсі і спільнот, переосмислюється, членство в них передбачає високу ціну, але й чималу вигоду, у вигляді гарантії збереження культурної та національної ідентичності» [2, с. 43].

У цілому, взаємозв'язок релігії і моралі у ХХІ столітті може бути описаний як в міру динамічний і еволюційний, залежний від культурних, історичних та соціальних змін, а також від індивідуальних переконань та віровчень.

Список використаних джерел та літератури:

1. Колодний А. (2000). Академічне релігієзнавство. К.: Світ знань. 862 с.
2. Ортинський, Іван. "Секуляризація, секуляризм, безбожність: богословське бачення проблеми." *Українське релігієзнавство* 68 (2013): 68-82.
3. Загребельний, І. В. "Секуляризм, десекуляризація, постсекулярність: до проблеми релігійної характеристики сьогодення." *Філософські обрії* 30 (2013): 150-157.
4. Яремчук С. (2017). Релігійний плюралізм у сучасному соціологічному теоретизуванні // *Науково-теоретичний альманах Грані* 20.9, С. 38-45.

ДРОТЯНКО Любов,

*доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії
Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного
авіаційного університету, м. Київ*

ОСОБИСТІСНЕ БУТТЯ ЛЮДИНИ В КОМУНІКАТИВНИХ ПРОЦЕСАХ

Неповторність людського буття впродовж багатьох віків існування філософії постає як проблема, адже, незважаючи на те, що людина є суспільною істотою і формується як особистість у процесі соціалізації, її сутність характеризується унікальністю. Вона визначається як неповторними природними якостями кожного індивіда, так і особистісним вибором людиною власного життєвого шляху. Соціалізація людини проходить у величезній кількості взаємодій з іншими людьми в різних сферах життя і різних життєвих обставинах. В одних ситуаціях особистість більшою мірою